

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: J. Natek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 30. novembra 1939

Leto VI — Številka 12

Naš prvi december

Ko je Evropa v plamenih, ko se v ognju in spletkah snuje nova neznana usoda evropskih narodov, ko je po 20 — in po letih kratke svobode že 8 malih evropskih ljudstev padlo nazaj v nesvobodo in robstvo — se zdi, da ima spomin na dan po 1000 letih zopet priborjene slovenske in jugoslovanske svobode poseben pomen.

S tem da smo pred 21 leti v kratkem, odločilnem trenutku, ko so se fronte sesule, pokazali narodno zrelost v organiziranju, začasne državne organizacije na našem narodnem ozemlju, smo napravili zrelostni izpit lastne državnosti, ki je s 1. dec. 1918. prišla do polnega jugoslovanskega izraza.

Kot je v sredi prejšnjega stoletja Slomšek iz slovenskega ljudstva napravil zaveden slovenski narod,

kot je Janez Ev. Krek iz jezikovno in kulturno vzbujenega naroda na prelomu 19. st. napravil vsaj v osnovah socialno in gospodarsko organiziran narod,

tako je dr. Anton Korošec z majske deklaracije, z ustanovitvijo Narodnega veča v Zagrebu in Narodne vlade v Ljubljani izklesal iz Slovencev in ostalih avstrijskih Jugoslovanov samostojen in zrel državopolitičen narod.

Slomšek, Krek, Korošec — trije slovenski vodniki na treh prelomnicah slovenske usode.

In prišla je Jugoslavija, naš davni sen, in jamstvo za naš narodni obstanek.

21 let lastne narodne države je za nami. Pred nami pa je vse neizmerljiva bodočnost!

21 let — polnih mladostnih izkušenj naj bo kompas bodočnosti. Ko danes izgleda, da smo dokončno zaključili začetno dobo neprečiščenih ustavnih nihanj v megli in se spoznamo odločili za bratsko sožitje na osnovah trojne ravnopravnosti bratskih narodov v skupni močni narodni državi, stopajo pred našo narodno dolžnost nove velike naloge.

Dvajset prvih let so terjala za svoje razčiščenje temeljna državno-politična vprašanja. Vrsto prihodnjih bodo zahtevala zase predvsem velika socialnogospodarska in

narodnoobrambna vprašanja, ki so bila odložena. Verujemo in prepričani smo ter iskreno prosimo Boga, Kristusa Kralja, da bi naš sedanji in bodoči rod z enako življenjsko silo in vztrajnostjo in nesebičnostjo zastavil svojo narodno zrelost za postopno, pa urejeno reševanje teh novih nalog, kakor so to ob njihovem času storili in izvršili naši trije kovači Slomšek, Krek in Korošec.

Slomšek, Krek, Korošec — trije veliki Slovenci, trije sinovi katoliške Cerkve, trije božji in narodovi služabniki obenem. Slovensko narodno izročilo, ki so nam ga tako jekleno skovali ti trije slovenski kladivarji, je vse prepojeno in prepleteno s krščanskim duhom, s krščansko pravico, s krščanskim slogom civilizirane življenja. Slovensko narodno izročilo je bistveno krščansko tako po svojih tvorcih, kot po svoji vsebini.

Zato bodimo ponosni, pa zavedajmo se obenem:

Mi smo dolžni in poklicani, da zmagovito nadaljujemo in izpopolnjujemo izročilo, ki smo ga prejeli. Na nas je, da bo tudi prihodnja stopnja slovenske narodne usode, ki je pričela v teh viharjih evropskih dneh, nova stopnja slovenske svobode, nova stopnja slovenskega krščanskega izročila.

Ni lahko biti vnuk velikih dedov, če hočeš naprej in ne nazaj. Veliki so bili naši kladivarji, zato moramo biti tudi mi. Vsaka druga pot vodi nazaj.

Mi pa moramo naprej, vedno naprej. Kajti slovenski narod, ne sme umreti, mora živeti. Ne sme nazadovati, mora napredovati. Ne sme izgubljati, temveč mora pridobivati. Ne sme opuščati, temveč mora graditi. Velika in močna nepremagljiva Jugoslavija je poročstvo za to.

Zato pa glavo pokonci in vero v srca, močno vero v bodočnost našega naroda in naše drage narodne države. Tako kot je zapisal naš ljubljani narodni voditelj dr. Anton Korošec:

Pot našega naroda se šele začenja. Ne v zaton, temveč v življenje z vero v Boga in v samega sebel!

Naša boleča rana Ob izseljenski nedelji

Prva adventna nedelja je posvečena našim dragim bratom in sestram v tujini. Vsako leto se ob tem času veliko piše o naših ljudeh v tujini. Posamezna društva, katerih posebna naloga je skrb za naš živelj izven meja naše narodne države, polagajo obračune o izvršenem delu, delajo načrte za bodočnost.

Slovincem se sicer, posebno v današnjih dneh, odpirajo problemi, ki nikakor niso manj važni kot problem našega izseljenstva. Vendar pa vse naše delo ne bi bilo pravilno, če ne bi na prvo mesto izmed vseh postavili našega izseljenskega vprašanja.

Naše izseljensko vprašanje moramo gledati z dveh vidikov in zato moramo gledati na dvojce, po svojem bistvu enakih, pa vendar ne istih vprašanj.

1. Prvi problem so oni naši izseljenci, ki so se izselili v tujino, da si tam za stalno, ali vsaj za daljšo dobo ustvarijo nov dom, ki jim bo dal to, česar jim stara domovina ni mogla dati — materialno blagostanje.

Kot člen celokupnega slovenskega naroda, je vsak Slovenec dolžan, da se za te svoje brate zanima, da tem slovenskim trpinom lajša borbo za njihov lastni blagor in posredno tudi za blagor slovenskega naroda in naše države. Enega momenta namreč ne smemo izgubiti nikoli izpred oči. Ta je: Zakaj so šli naši izseljenci v tujino? Zakaj niso ostali doma kakor mi?

Zavedati se moramo tega, da so šli v tujino zato, da bi mi lahko ostali doma, da so se žrtvovali za vsakega izmed tistih, ki sami nimajo toliko, da ne bi bili prisiljeni pričakovati pomoči od drugod! Kar se je zgodilo z njimi, bi se lahko zgodilo z vsakim izmed nas!

Zamislimo se v njihov položaj, skušajmo doumeti njihovo pot v neznane kraje, skušajmo jo doživljati sami. Predstavljajmo si, da je vsak izmed nas tisti zaznamovani, ki na rodni grudi nima prostora, predstavljajmo si, da se mi sami poslavljamo od znanih krajev, od dragih ljudi, ki jih mogoče nikdar več ne bomo videli. Nikomur, čeprav je še tako navdušen za spoznavanje tujih krajev in dežel, ni lahko pri srcu, kadar se poslavlja od doma, za katerega ne ve, če ga bo še kdaj videl. Tudi nam ne bi bilo lahko. Če smo pravi Slovenci, potem ni vsak izmed nas le posameznik, ki se svobodno odloča

le za svoj lasten dobrobit, ampak je odvisen člen vsega slovenskega naroda. Zato nam ne more biti vseeno, kako se godi drugim Slovincem, ki so se žrtvovali za nas in se raztepli po širnem svetu s trebuhom za kruhom! Pomniti moramo, da ga ti Slovenci ne pridelujejo le zase, ampak za vsakega izmed nas. Vsak njihov prispevek domačiji ni le donos k izboljšanju materialnega — (in s tem tudi marsikaterega drugega: verskega, narodnega!) — stanja posameznika ali družine, ampak je donos k narodnemu gospodarstvu naše slovenske celote! Vsak Slovenec je tega deležen! Potrebe, ki jih imamo Slovenci veliko, morajo biti krite, če naj gre življenje normalno svojo pot. Če jih vsak posameznik ne more kriti sam, je nujno potrebna pomoč družbe, ki je v tem primeru slovensko narodno telo. V kolikor izpolnijo zadovoljitev teh potreb naši izseljenci, razbremenijo s tem vse ostale Slovence.

To je materialni moment. So pa še drugi, na katere moramo gledati pri našem izseljenstvu, ki niso nič manj važni. To sta predvsem verski in narodni moment. Kolikor smo v materialnem oziru na boljšem, toliko smo v verskem in narodnem oziru na slabšem. Koliko ljudi nam moralno in narodno upropasti tujina? Koliko jih pozabi na to, da so Slovenci in da je njihova dolžnost delati v interesu slovenske skupnosti? Prepričani smo lahko, da jih je veliko!

Ob teh ugotovitvah se nam vsiljuje vprašanje, kaj je za nas bolje, da se ne odpovemo

(Dalje na 2. strani.)

»Skok čez kožo« — tako se imenuje prireditelj kluba montanistov, ki je nastavljena za 7. decembra na Taboru.

Prireditelj je združena s plesom — torej šumna nočna prireditelj!

Proti temu odločno ugovarjamo! Živimo v silno resni dobi; vojna ni daleč od nas. Ves svet štedi in se pripravlja na resne odločitve. Zdej ni čas za ples in oblast naj kratko in malo to zimo vse plesne prepove.

Nedelja je adventni čas in še povrh predvečer praznika Brezmadežne! Ta praznik naj vzbuja dijaški mladini ideale vzdržnosti in čistosti; burni plesi, ki trajajo do ranega jutra, niso priprava za počestvenje Brezmadežne!

materialnim dobrinam, ki jih imamo od izseljencev, ali pa se odpovemo izseljevanju in ne pustimo nikogar v tužino? Slovenci se ne smemo odreči ne enemu, ne drugemu! Denar potrebujemo, ker ga imamo malo. Da tega ne bomo izgubili, se moramo izseljevati, ker je v tem naša rešitev. Ne smemo pa pustiti naše ljudi, da bi se nam narodno odtujili. Navezati jih moramo čimbolj na rodno zemljo! Naša naloga je, da skušamo z vsemi sredstvi ohraniti izseljence v naši narodni skupnosti. V ta namen imamo še premalo knjig in časopisov, skoraj nič izseljenskih duhovnikov in učiteljev, ki za izseljence lahko največ naredijo!

2. Drugi problem so naše lastavkiselivke, ki spomladi gredo, jeseni pa se vračajo. S temi držimo lažje stike, ker so določeno dobo doma. So tudi veliko bolj navezani na dom, ker pričakujejo, da jim bo nudil pozimi zavetje. Čeprav ni velike verjetnosti, da se nam bodo narodno popolnoma odtujili, je pa zato tem večja nevarnost, da se bodo moralno in versko izgubili, posebno če upoštevamo, da so naši sezonci večinoma mladina okrog 20 let ali pa še mlajši!

V zadnjem času pa je za sezonce nastopila

nova doba: doba vojne. Jesen je, sezonci se v trumah vračajo v domovino, Bog ve, ali bodo spomladi še lahko šli nazaj? Bati se je, da bomo imeli spomladi desetisoče brezposelnih, katere bo treba zaposliti. Ta problem je nujen, ne jutri, še danes mora biti rešen! Posamezniki ga ne morejo reševati in rešiti. Naši odgovorni činitelji so dolžni, da za te ljudi nekaj napravijo!

To sta dva problema, ki zadevata naše izseljenstvo. Sta med seboj tesno povezana, pa vendar moramo reševati vsakega posebej! En problem so oni, ki so se v tujini naselili in ki bodo tam tudi ostali, tem naj velja naša duhovna pomoč. — Drug problem so oni, ki se vsako leto preseljujejo in katerim se pot v svet lahko nekega dne zapre. Takrat bodo čakali, da se bo nekdo zanje vsestransko pobrigal! Ta briga zadeva vsakega slovenskega človeka posebej, ki ima le malo zavednosti in vestil!

Ob izseljenski nedelji želimo, da bi bili naši izseljenci res slovenski domovini blagoslov (kot je zapisal p. Kazimir Zakrajšek), želimo pa še posebej tudi njim v bodočnosti lepše življenje, kot ga živijo sedaj!

Volitve na univerzi

Zadnji teden so bile na univerzi volitve odborov za društvo medicincev in filozofov.

Pri filozofih je rezultat sledeči:

slovenska lista (Hribar)	58
lista akad. levice (Nadižar)	41
lista Zarje (Gradišnik)	38

Pri društvu medicincev:

slovenska lista (Greif)	36
lista levičarjev (Kovač)	66
nacionalnih akademikov (Adamič)	23

Značilno za letošnje volitve je dejstvo, da so levičarji nastopili z odprtim vizirjem kot levičarji in seveda napadli kot običajno Stražarje, da so odklonili skupen nastop. Zarji prizanašajo, ker so jih baje le Edinstvaši odvrčali od skupne liste.

Številki si ne moremo drugače razlagati, kot da so Vir, Straža, Savica enoglasno glasovali za slovensko listo, od Zarje pa v najboljšem slučaju 7 izmed 16 medicincev Zarjanov.

Kljub toplim pozivom od strani drugih katoliških društev, posebno kluba Straža, se Zarja ni hotela priključiti slovenski listi (kat. akademiki) ne pri volitvah v Društvo slušateljev jur. fakultete, ne pri onih na medic. fakulteti.

Zadnji teden je AZ, še posebej pa klub Straža na različne načine in v raznih oblikah poskusil pridobiti Zarjo za skupen nastop pri volitvah za društvo slušateljev medicinske in filozofske fakultete. Na članskem sestanku Zarje dne 20. novembra je zastopnik kluba Straža, tov. Casar pozval Zarjo k skupnemu delovanju; na sestankih dne 21., 22. nov. so posebno Stražarji medicinci to vabilo ponovili. Odbor Zarje je dne 22. nov. zvečer sklenil, da oficijelno ne podpre liste kat. akademikov in vsi medicinci Zarjani so morali ta sklep tako razumeti, da nobeden izmed njih ne sme kandidirati na katoliški listi, pač pa da jo lahko svobodno volijo, če hočejo. Izid

volitev je pokazal, da večina Zarjanov katol. liste ni volila.

Argumentacija odbora Zarje, da kat. akademiki na baje dogovorjen sestanek Zarje niso prišli in da je zato Zarja sklepala v gori navedenem smislu, je šibka; kajti če bi imela Zarja resno voljo za skupen nastop, bi se kljub nesporazumu glede sestanka, lahko našla skupaj z drugimi katol. društvi.

Odgovorni činitelji Zarje niso resno hoteli skupnega nastopa, to so morali z žalostjo ugotoviti druga kat. društva. Resnično mišljenje Zarje je slikal tovariš Vitko Musek na občnem zboru dne 25. nov., ko je izjavil:

»Nisem več član Zarje, vendar se čutim dolžnega, da branim njeno dobro ime.«

(Pri tem pa moramo imeti pred očmi, da na vsem občnem zboru ni bilo niti enkrat omenjeno ime Zarje, medtem ko so Stražo in Stražarje neprestano napadali, kar je storil tudi Musek.)

Podajal je historijat vseh pogajanj za kompromisno listo, ki so jo hoteli levičarji in Zarjani, na katero pa mi nismo nikoli pristali. Pri tem je poudarjal, da so vse skupine razen Zarje vodili pri sestavi list le osebni in skupinski interesi ne pa interesi strokovnosti!

Višek vsega pa je bila njegova izjava: Snovanje kakršnekoli protimarksistične liste bi bil zločin nad slovensko medicino, za katerega se bodo morali taki ljudje zagovarjati pred vsem slovenskim narodom. Ko je Musek končal se je javil k besedi Zarjan Tone Čokan in dejal: »Mene je Zarja delegirala, da na občnem zboru obrazložim stališče Zarje, ker pa je to storil že tov. Musek, nimam k temu ničesar več pripomniti.«

Prav zanimivo je, da je odbor kooptiral še 2 Zarjana: g. Museka in Žitka, o katerih pač levičarji dobro vedo, da simpatizirata z njimi. Ne moremo se otresti suma, da sta Musek in Žitko sploh tudi glasovala za levičarsko listo.

Feminizem

Poleg celotnega feminizma poznamo še razne oblike umerjenega feminizma. Ta hoče priboriti ženi socialne, politične in kulturne pravice, kolikor so v skladu z razliko med možem in ženo, ki je utemeljena v naravi.

Socialno žensko gibanje

Moderna tehnika je prevzela mnogo poslov, ki jih je poprej opravljala žena gospodinja in v tovarnah je zaposlila velikansko število žensk ob neprimerno slabših pogojih kot moške. Borba za primerno plačilo ženskega dela ter za zaščito delavk (prepoved nočnega dela, prepoved skupnega dela moških in žensk, materinsko varstvo) je popolnoma upravičena, kolikor je opravičljiva v določenem primeru zaposlitev žen sploh in še do danes ni popolnoma dobojevana.

V službo žene ženske mnogokrat nezadostna plača očeta oziroma moža, v inteligentnih krogih pa kdaj tudi želja po pridobivanju sredstev za povečanje luksuza (lepotila itd.).

Borba za izobrazbo žen

Ženski je odprlo pot v šole krščanstvo. Danes imajo odprto pot tudi do vseh višjih in najvišjih šol. Želeti pa je, da se izobrazujejo in usposablajo predvsem za one poklice, kjer morejo najbolj razviti svoje naravne zmožnosti.

Politično žensko gibanje.

Politično žensko gibanje je plod francoske revolucije. Uveljavilo se je predvsem v anglosaksonskih državah. V državah, kjer je uvedena »splošna« volilna pravica (čeprav izključuje od te pravice žene), je povsem naravno in logično, da dobe volilno pravico tudi ženske.

Vodilne misli za ocenjevanje posameznih določenih oblik feminizma

Ker bi bilo preobširno obravnavati vse posamezne oblike feminizma, ki niso različne le od dežele do dežele, ampak često celo od osebe do osebe, podajemo le nekaj vodilnih misli, ki nanje pri ocenjevanju posameznih oblik feminizma ne smemo pozabiti.

Ideja popolne enakosti moškega in ženske je proti naravi, saj se razlikujeta po duhovni in po telesni naravi. Seveda pa ta naravna razlika med njima ni in ne more biti nobena neravnopravnost.

Moški in ženska prav s svojo svojskostjo drug drugega dopolnjujeta in tako šele oba skupaj predstavljata izpopolnjeno človeško naravo.

Naravni namen žene je materinstvo. Kakor opravljanje dveh poklicev škodi obema, tako lahko trpita i materinstvo i poklicno delo, če mati opravlja oboje bodisi prisiljeno zaradi slabih gospodarskih razmer ali pa prostovoljno. Delo matere izven kroga družine ima mnogokrat za posledico: padanje rojstev, pomanjkanje vzgoje, izgubo družinskega čuta in tako dalje.

Kolikor se žena v pridobitnem poklicu samostojno uveljavlja in posega v javno življenje, naj se uveljavlja kot žena.

Pridobitno delo matere pa ne sme nikjer povzročati kot neizbežno posledico brezposelnost moških.

Po teh načelih in iz njih izvedenih mislih moremo oceniti vsako poedino feministično gibanje in izreči o njem sodbo.

Nedeljske misli

Prva adventna nedelja

Če hočemo s koristjo slediti dobam in praznikom cerkvenega leta, potem se moramo živeti v miselnost, ki veje iz mašnih besedil in iz brevirja. Ta miselnost je miselnost cerkve, ki hoče z liturgičnimi besedili in dejanji vzgajati in preoblikovati duše. Cerkev bi rada odvrnila naše poglede in misli od čisto posvetnih stvari in jih obrnila k božjim. Iz otrok tega sveta vzgaja cerkev božje otroke po mišljenju in življenju. Če naj cerkev uspe v svojem delu, potem si moramo tudi mi njeno miselnost osvojiti in si jo napraviti za svojo. Ideal bi bil seveda dosežen šele takrat, kadar bi molitve iz misala in brevirja postale tako zelo naše, da bi ne imeli nič več občutka, kako nam jih narekuje pisano besedilo, ampak bi nam privrele kakor iz lastne duše. In taka preoblikovana notranjost bi morala nato voditi vsa naša notranja in zunanja dejanja. Pač lahko vsi odkrito priznamo, da se k takemu idealu samo približujemo. V resnici smo vedno daleč od njega.

Večkrat se tuje pritožba: Neprestano se trudim, pa sem vedno na istem. In je res tako. Saj tudi v stanovanju vedno pomelamo in prah brišemo. In na vrtu vedno plevel trgamo in neprestano nov raste. Tako je tudi v naši duši: Vedno se s slabostmi borimo in jih premagujemo, pa nam nikoli dela ne zmanjka. In cerkev leto za letom obnavlja skrivnosti našega odrešenja. Mi si jih leto za letom prisvajamo v mislih in molitvi in nikoli ne moremo reči, da lahko nehemo. V tem je umetnost liturgične vzgoje, da s pomočjo cerkvenih praznikov in lastnega sodelovanja z istimi mislimi in čustvi, kakor so verni obhajali in spremljali resnične dogodke odrešenja, mi praznujemo praznike, ki nas na te dogodke spominjajo.

Prišel se je adventni čas. Za kaj prav za prav gre? V evangeliju prve adventne nedelje poslušamo spel odlomek iz Lukovega evangelija, ki vsebuje Jezusovo napoved o koncu sveta. Ta odlomek je pač primeren, da nam vzbudi misel na smrt in konec sveta. Na ta način posežemo najgloblje. Pomislimo, koliko so v luči te misli vredna vsa naša dejanja, vse naše življenje in ves svet. Vsekar je postranskega, nebistvenega in nepravilnega, splahni v nič. Ostane samo to, kar bo pri božji sodbi še kako vrednost ohranilo. Po takem razmišljanju nastane v nas kar pravo razpoloženje, da se obrnemo h Kristusu Odrešeniku z vso iskrenostjo in hrepenečim pričakovanjem. »K tebi dvigam svojo dušo, o Bog!«

Pravega in zdravega, močnega katoliškega ženskega gibanja med meščanskim ženstvom še vedno pričakujemo. Kar odkrito priznajmo, da nimamo primerne katoliške revije, ki bi popolnoma nadomestila »Ženski svet« ali »Žena in dom«. Upamo, da bo zraslo iz vrst Katoliške akcije.

Po poročilih »Tempa« se nahaja vodja francoskih komunistov zloglasni Thorez, ki je dezertiral iz armade, v Stuttgartu v službi nemške propagande proti Franciji. Tudi drugi komunistični voditelji se še skrivajo.

Kat. skupnost - samo v cerkvi?

Na zadnjem občnem zboru »Zarje« in zadnjič na zarjanskem sestanku je bilo vrženo geslo: »Katoliška skupnost — samo v cerkvi.«

Poznamo stara gesla liberalizma in socializma o »veri v zakristiji« in o »veri kot privatni zadevi«. Točno pojasnilo bi torej bilo vsekakor zaželjeno. Upamo, da ga bo Zarja brez pomislekov dala, ako se kot društvena celota zлага s tem geslom, ki smo ga dvakrat slišali na zarjanskih zborih. (Enkrat v obliki debatnega odgovaranja na stražarsko vabilo Zarji, da ne lomi slovenske katoliške akademske skupnosti v takih vidnih izrazih, kot so volitve na univerzi. Drugič pa v obliki medklica nekega zarjana na zadnjem zarjanskem setsanku.)

Take izjave poedinih zarjanov na zarjanskih zborih v prisotnosti vsega članstva, cerkvenega zastopnika, društvenega odbora in vabljenih tovarišev gostov, pač smemo vse dotlej, dokler ne dobimo nasprotnih dokazov od strani »Zarje«, smatrati kot simptomatične za ozračje v Zarji.

*

Katoliška skupnost ni samo neka abstraktna skupnost krščenih vermikov, temveč ima precej konkretnih skupnih vezi in namenov.

Komu so papeži govorili o krščanskem pojmovanju države, o krščanski ureditvi družbe, o krščanski vzgoji (pa ne samo zasebno pri družinah), o krščanskem pojmovanju narodnosti, o odklonilnem stališču katoliškega nauka in občestva do zblod liberalizma, laicizma, socializma, krščanskega socializma, komunizma, rasizma in nauka o primarni totalitarni državi? Papeži so ponovno pozivali vse katoliško občestvo k organizirani borbi proti oblikam teh zblod in k organiziranemu apostolatu pri zavedenih poedinih. Nadalje so papeži ob raznih prilikah, tako tudi Pij XII. v svoji zadnji okrožnici, šli še

dalje in govorili naravnost o skupni evropski krščanski civilizaciji, ki je ogrožena in ki jo mora katoliško občestvo skupno braniti pred nevarnostjo, ki ji preti od boljševizma, rasizma, totalitarizma in od sedanje vojne. Ali za vse to zadostuje zgolj katoliška skupnost »v cerkvi«?

Obstoja posebna slovenska katoliška skupnost, ki se mora prav tako organizirano boriti proti vsem prej naštetim zblodom. Ta naša skupnost ni istovetna s »klerikalno skupnostjo« v pomenu politične stranke, zato se ji tudi Zarja ne sme odtegovati pod pretvezo »klerikalni skupnosti ne dolgujemo ničesar«.

Stražarji smo vse storili, da bi Zarjo odvrnili od seperatističnih korakov, ki pa jih je Zarja v kljub celi vrsti naših prijaznih posredovanj vendarle storila. Zarja je kot društvena celota prelomila ono vez, ki nas je nad 20 let družila v enotnih skupnih javnih nastopih na univerzi.

Straža je vse podvzela in nobenega »sramu« ni imela, da skuša zunanje oviralne okolnosti (n. pr. nevshečne razmere v AZ) odstraniti. Straža gleda v tem odločilnem trenju v prvi vrsti na slovensko katoliško akademsko skupnost in ima pred očmi 130 akademikov, ki bi jih z vsemi sredstvi poizkušala obvarovati pretečega razkroja.

Od tod naše zadržanje v tem trenju.

Obžalujemo, da AZ v sedanjem stanju nima potrebe kompaktnosti in avtoritete in da nastop njenega pooblaščenca ni bil primeren.

Po vsem tem prosimo zarjansko vodstvo, da brez ovinkov razloži, kaj naj pomeni njihovo geslo o »katoliški skupnosti — samo v cerkvi«!

*

Razumemo, da je stališče cerkvenega zastopnika v »Zarji« ob vseh teh dogajanjih težko. Neprikladno se nam vsekako zdi, da »Gorenjec«, list za podeželje, in za njim še

Seveda s tem še ni dosežena druga namera, prizadevanje po čim bolj socialno pravičnem razdeljevanju narodnega dohodka, ki je v programu večine prizadevanj po uravnavanju narodnem gospodarstvu. Je pa tako ustvarjen soliden pogoj, da se polagoma »gospodarsko« uravnavanje dopolni še s »socialnim« uravnavanjem narodnega gospodarstva.

IV. Ko smo tako spoznali smer narodno-gospodarskega uravnavanja, si pogledjmo sedaj še njeno praktično pot in sredstva. Ko govorimo o »praktični poti in sredstvih«, mislimo pri tem na dvoje:

a) Na organe narodno-gospodarskega uravnavanja.

b) Na tehniko narodno-gospodarskega uravnavanja.

Ad a: V vseh kolikor toliko razvitih narodnih gospodarstvih je zaradi težkih posledic, ki bi jih povzročalo nenadzirano konjunktorno valovanje vsaki gospodarski strukturi na višji stopnji, kjer zavzemajo osredotočeni fiksno-specializirani kapitali pomembno mesto, — zasebna pobuda že sama poskrbela za »urejevalne organe«. Karteli, trusti in pod. so različne oblike osredotočenja v namenu gospodarskega uravnavanja. V manjši meri je

list dijaške KA govori o cerkvenem zastopniku in dekanu teološke fakultete tako, da čitatelj nehote misli, da cerkv. zastopnik ni dajal enournih smernic tam, kjer bi jih moral dajati, tako da je v »Zarji« opaziti pomanjkanje tega, kar imenujemo »sentire cum Ecclesia«. Za taka obravnavanja to ni bila primerna tribuna.

Proslava 20 letnice slovenske univerze.

Na pobudo katoliških akademikov so se začele obširne priprave za slovesno proslavo dvajsete obletnice naše univerze. Ustanovil se je poseben »Akad. akcijski odbor za proslavo 20 letnice slovenske univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.« Za predsednika tega odbora je bil izvoljen tov. Ludvik Leskovar. V odboru je še pet podpredsednikov, tajnik in blagajnik ter širši delovni odbor.

Prav je, da ta dan ves slovenski narod čuti s svojo univerzo in da se zave, kaj mu lastna univerza pomeni.

Nac. odborniki AA so odstopili

Ze zadnjič smo v »Straži« poročali o nevdzdržnih razmerah, ki letos vladajo v Akademski akciji. Kramarjevi eksponenti so si s pomočjo marksistov osvojili vodstvo AA. Toda njih »vodstvo« je bilo kaj klaverno, oziroma ga sploh ni bilo. Po njihovi zaslugi AA ne pomeni več to, kar bi morala. Njihov predsednik je vsega sklical samo par sej, ki so bile podobne bolj debatnim večerom brez delovnega programa. Od velike noči naprej pa sploh ni sklical nobene seje.

Zaradi nujnih potreb, ki zadevajo našo univerzo, je moral po dolgem presledku sklicati podpredsednik sejo. Na seji je bil kooptiran v odbor novi tajnik. Sklepalo se je o nujnih korakih, katere je treba storiti za medicino, menzo in montanistiko. Prav tako se je na pobudo podpredsednika sklenilo, da se slovesno proslavi 20 letnica slovenske univerze. Nacistični odborniki pa so še naprej do-

hotelo isto združništvo. Na delovnem področju pa sindikalizem. Seveda iz pobud, ki potekajo izključno iz partikularističnih (čeprav skupinskih) interesov, ni pričakovati skupnega dobra. Zato je na te zasebne »organe« narodno-gospodarske »politike« postajala vedno bolj pozorna država. Iz prvotne načelne prepovedi po nekaterih državah (na pr. USA) se je sčasoma izcimil sistem državnega nadzorstva nad omenjenimi zasebnimi grupacijami. Država je namreč uvidela, da jih enostavno zatreti ni mogoče, ker so jih sprožile nove stvarne premise gospodarsko-tehničnega in socialnega razvoja. Na drugi strani pa je iz istih nagibov tudi država sama ojačila svojo gospodarsko politično dejavnost, posebno odkar se svetovna vojna in perturbacije povojne dobe povsem zmedle predvojno še dokaj zadovoljivo gospodarsko (narodno in mednarodno) samogibnost. Toda niti zasebne grupacije, niti birokratična državna gospodarska uprava nista uspeli zadovoljivo izvrševati kočljivega uravnavanja na tako rahločutnemu področju kot je narodno in mednarodno gospodarstvo.

Te povojne izkušnje so posebno po vseh gospodarsko razvitih državah evropskega zapada in Amerike močno pospešile korporativna prizadevanja, t. j. težnje po postopni izgradnji takega uravnavalnega organizma, ki bi se naslanjal in črpal svoje sestavine iz same organizacije proizvajalnih vej. Država pa naj bi zaradi splošnega značaja uravnavalne funkcije tak korporativni organizem povzdignila na javnopravno raven, sama pa bi se omejila le na splošno-politične direktive in na nadzorovanje korporativnega narodno-gospodarskega uravnavanja. Korporativnih zamisli in organizacijskih načinov je več. Je to vprašanje strukturne stopnje določenega narodnega gospodarstva, političnih in socialnih nazorov in pod.

Postavimo Kreku spomenik v Ljubljani

Ob Krekovi smrti je bila naša javnost tako prepričana, da mora veliki mož dobiti v Ljubljani spomenik, da so pričeli prihajati prispevki v ta namen, še preden je bil Krek pokopan in preden se je ustanovil kak odbor za zbiranje potrebnega denarja.

Leta 1940 bo 27. novembra 75 obletnica Krekovega rojstva, 8. oktobra 1942 pa bo 25 letnica njegove smrti. Vsaj za 25 letnico smrti mora spomenik v Ljubljani že stati.

Tega se zaveda odbor za Krekov spomenik, ki se je obnovil leta 1932, in se tem potom ponovno obrača na vso javnost s prošnjo: Vsak, ki se zaveda, kaj pomeni Krek v življenju in v zgodovini slovenskega naroda, naj pošlje razmeram primeren prispevek.

Darovi naj se pošiljajo na naslov: Zadržna zveza, r. z. z o. j. v Ljubljani, Tyrševa cesta 29 (ček. račun št. 10.751) s pripombo, da je znesek namenjen za Krekov spomenik. Odbor za postavitve Krekovega spomenika v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

sledno stali ob strani. Ko so pa sedaj videli, da so izgubili v odboru večino, da ne bodo mogli več ovirati rast in razvoj naše univerze, ki pomeni važen ogelni kamen v severnem braniku Jugoslavije — so odstopili, misleč, da bodo vsaj na tak način še lahko ovirali delo za univerzo.

Začasno vodstvo AA prevzemajo do obnegega zbora slov. kat. akademiki. V odboru so še podpredsednik, tajnik, blagajnik in dva odbornika. To je pet proti trem, ki so odstopili. Torej so odborniki, ki so še ostali v večini povsem sklepčni in bodo legalno vodili akcijo, dokler ne bo sklican občni zbor.

Kakor že večkrat, tako se bo tudi sedaj zgodilo, da bomo morali mi slovenski katoliški študentje vleči globoko zavoženi voz akad. akcije iz žalostnega položaja, v katerega jo je spravila liberalno-marksistična zveza in zopet reševati našo univerzo.

Dr. Ciril Zebot:

Socialno gospodarske naloge Banovine Slovenije

(Nadaljevanje.)

Skratka: gre za zavestno-organizirano prilagojevanje gospodarske ponudbe prostemu gospodarskemu povpraševanju. To zavestno-organizirano prizadevanje naj kar najbolj izravnava konjunktorno valovanje in naj preprečuje sunkovite krize, ne da bi pogazilo načelo prostega neposrednega konsuma.

Neposredni konsum ostane prosto izbiran, cena ostane izraz menjalne vrednosti gospodarskih dobrin in merilo gospodarskega računa, tržni mehanizem ostane most med konsumom (vseh vrst) in proizvodnjo. Toda samogibnost vijugastega približevanja in oddaljevanja med proizvodnjo in konsumom na nestabilnih tračnicah nediscipliniranih cen, je nadomeščena z zavestno-uravnavalnim načelom: zavestno organizirano privajanje proizvodnje na konsum naj prepreči sunkovito nihanje cen, s tem krizne katastrofe in uničevanje kapitalov, vnaša v gospodarsko valovanje več zmernosti, več ustaljenega ravnesja.

Ni nobenega dvoma, da se bo vzporedno z razvojem teženj po potrebi uravnavanega narodnega gospodarstva izpopolnjevala tudi korporativna narodno-gospodarska organizacija.

(Dalje.)

Karitativni tečaj

Enodneveni karitativni tečaj za akademsko mladino je priredila 26. novembra v Marijanišču Karitativna zveza.

Predpoldne so bili trije referati.

V prvem referatu je orisal tov. Jan Friderika Ozanam kot poklicnega delavca, znanstvenika-apologeta, socialno čutečega človeka in svetnika.

Ravnatelj Prijatelj nam je v globoko zasnovanem govoru: Komunizem in krščanska ljubezen, pokazal važnost pravičnega pojmovanja in upoštevanja Gospodove zapovedi, v kateri so obsežene vse druge: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« Ravno kristjani, ki žive tako rekoč v dveh ritmih: v versko-cerkvenem (še hodijo k nedeljski maši in najdejo tudi med delavnikom kakšno minuto za molitev) in brezbožnem-kapitalističnem ritmu, kateremu posvete vse svoje življenje, so poleg izvrstno organizirane židovsko-komunistične propagande, posredni pospeševalci komunizma.

Proti integralnemu materializmu in komunizmu moramo postaviti integralno krščanstvo.

V tretjem referatu je g. komtur Valerijan Učak podal **Caritas v Sloveniji**. Krščanska dobrotelost in ljubezen do bližnjega ni nobeno čustvo, ampak prežetost razuma in volje, pomagati bližnjemu v nesreči, moralni ali materialni in se tako sam spopolniti. Ravno v tem se razlikuje od tako imenovane humanitarnosti, ki ji je edina gonilna sila neko brezbarvno človečanstvo. **Dobrotelostne misli so veliko bolj redke kot dela**, zlasti med našim narodom, ki ga zastruplja materializem. Zato je tako zelo važno, da se tudi v tem pogledu prenovimo, kajti reveži so v tem oziru zelo tenkočutni in so za dobro besedo in majhen dar bolj hvaležni, kot pa za večji dar, ki jim ga da kdo z viška in brez dobrotelostne misli.

Zapoved ljubezni je v prvi vrsti naslovljena na posameznika kot takega in ne na družbo, kajti, če je srce polno ljubezni do

trpečega nauka Kristusovega, se bodo odprla tudi usta in roke. Ker pa je beda in gorje vedno večje, in ga posameznik ne more niti pregledati, kaj še mu odpomoči, je potrebna organizirana caritas, ki jo je poznala že prva cerkev, in ki je v zgodovini Cerkve prišla včasih bolj, včasih manj do izraza. V nekaterih državah je organizirano dobrotelost vzela država popolnoma nase, toda v glavnem le zato, da omeji Cerkev, ki je na tem področju dolga stoletja tako plodonosno delovala (Clynški samostan v Franciji je na primer sam nasičeval dnevno po 7000 revežev itd.).

V Sloveniji deluje danes 35 konferenc, ki zberajo in razdelijo potrebni nad 2 milijona dinarjev. Elizabetnih družb je 16, ki izdajajo potrebnim letno nad 200 tisoč.

Popoldne je tov. Praper podal nekaj točk za karitativno udejstvovanje akademske mladine. 1. Vsakdo naj vidi v svojem poklicu predvsem velik socialen pomen. 2. Caritas je treba študirati tudi kot znanstvo. 3. V Vincencijevih konferencah naj se pripravi za čisto karitativno delo na mestu, kamor ga bo postavilo življenje.

Po večernicah in pogovoru pri čaju smo odhajali iz Marijanišča hvaležni vsem privediteljem, ki so nam mnogim s tečajem odprli nove poglede na široko polje krščanske ljubezni.

Za danes samo tole:

V Ljubljani je pričela letos izhajati »Slovenska mladina« — mladinski list za lep-slovje in kulturna vprašanja. Odgovorni urednik je novinar Ivo Grahor.

Slišal sem že tu in tam kaj o tej novi »Slovenski mladini«, danes pa sem dobil peto in šesto številko v roke, ne da bi jo iskal. Kar zanimiva je... Tako piše n. pr. neki K. v uvodniku »Mladinski problemi«: »Primer takega skupnega nastopa velike večine mladih ljudi istega kraja nam je lahko mladina naše prestolnice (Beograd), kjer se jih od 9000 tamošnjih visokošolcev udružilo (»Slovenska

mladina« bi lahko vsaj slovenski pisala. Ne verjamem, da bi Cankar, ki ga rada navaja, kedaj »udruževal«! ni nič manj kot 7000 in to mimo vseh političnih in svetovno nazorskih diferenciacij ter pokrenilo skupno s srednješolsko mladino močno mladinsko gibanje, katero ne predstavlja samo doma najagilnejše mladinske organizacije v državi, temveč igra tudi še dokaj vidno vlogo pri mednarodnem mladinskem gibanju« (str. 67.).

K temu spomnimo samo na pisanje »Antimarksističnega biltena« v Belgradu, ki je večkrat krepko in določno označil nositelje tega »močnega mladinskega gibanja« (o tem smo poročali tudi v našem listu), o njegovem mednarodnem pomenu pa smo že tudi v »Straži v viharju« marsikaj zapisali v zvezi z raznimi svetovnimi kongresi za mir v Ženevi in New Yorku, kar bo še danes držalo.

Drago Jeran pa polaga v usta kmečkega otroka vprašanja o vzrokih neenake razdelitve dobrin nad ljudmi. In dedek mu odgovarja:

»Ah, tiho bodi, ne sitnari no toliko.

Saj veš, da nas je manj, a njih veliko.

In da je bog uredil to tako.« (podčrtal jaz.) In še dalje v noč premišlja Tonček: »Zakaj je bog uredil svet tako?« (str. 71.)

In — Ip — v »Oporoki« samo dve strani naprej: »Vprašam vas, ljudje božji, ali so to pravico naredili ljudje ali jo je naredil bog, da smemo živeti, delati pa ne?« (podčrtal jaz.)

»Slovenska mladina« je prav gotovo namenjena srednješolski mladini. Zato so dobila uredništva listov, ki jih bero srednješolci, poziv kraljeve banske uprave, naj se strogo drže Breznikovega in Ramovševega Slovenskega pravopisa, ki je s šolskim letom 1937/1938 uveden kot obvezen po vseh šolah. V pravopisu pa beremo na str. X., da se pišejo z veliko začetnico: Bog in imena, ki jih rabimo o Bogu. — Pa tudi brez ozira na to bi bila dolžnost urednika Grahorja, ki je vendar novinar, da Slovenski pravopis upošteva tudi takrat, kadar gre za Boga, ra-

zen seveda, če se je novo mladinsko gibanje odreklo Bogu in se zadovolji z bogom. V tem primeru pa se tudi Bog in slovenski narod odrekata taki mladini, čeprav si samozvano lasti ime »slovenske mladine«.

In še eno o zlorabi slovanske ideje, Marjan S. S. je v »Slovanskem sonetu« zapel:

»Zapad in vzhod: Skelet — Življenje...«

Drugi del soneta nas sili, da to primerno nanese na družabni red Zapada in Vzhoda = boljševizma. Glasi se:

»A kmet je oživel, ni več garal, uprl se je in valptu grad zažgal.«

»Slovenska mladina« piše v prid komunistom. Toda danes je prepričan, da se megle kmalu razprše in postane viden pravi obraz.

Državna trgovska akademija, Maribor.

Naš krožek trenutno še ni uradno ustanovljen, a deluje že polni dve leti in stopamo s tem tednom v naše novo leto. Napredek in uspeh našega dela je lep. Iz nič smo ustvarili krožek, sprva je bil slab, a že po nekaj mesecih smo uvedli uspešno tedenske sestanke, ki so nam poleg skupnih ciljev Slovenske dijaške zveze, služili tudi namesto verouka.

»Iz malega raste veliko«, pravi slovenski pregovor. V drugem letu pa se nam je posrečilo navdušiti za naše ideje vse ostale članke, ki preje niso preveč aktivno sodelovali v našem krožku. Dokazi k temu so razni podkrožki, v katerih se tovariši vežbajo za to in ono, a največji dokaz pa je nabiralna akcija za obmejno slovensko mladino, kjer so naši člani nabrali preko 2.600 din, kar je sorazmerno za naš zavod zelo veliko. Na tem mestu se najlepše zahvaljujemo ravnateljstvu, vsem gg. profesorjem in vsem ostalim tovarišem in tovarišicam, ki so nam v tej plemeniti akciji zelo pripomogli do tako lepega uspeha. Znali bomo biti hvaležni!

Tudi v naslednjem letu mora naš krožek beležiti uspehe, večje od prejšnjih. Preskočili bomo še zadnje zapreke, ki ovirajo ustanovitev tega krožka, nakar nam bo delovanje znatno olajšano in uspeh zagotovljen.

Književnost

Dinarski dan

Stal sem pred cerkvijo. Vlažna in mrzla poznojesenska megla je pokrivala hiše; strehe in zvoniki so se izgubljali v sivini. Življenje je teklo mimo mene kot na platnu: iz megle se je zvoné pojavil tramvaj in spet izgubil. Ljudje so prihajali iz megle in odhajali vanjo. Slišati je bilo samo še njihove korake, ki so zamirali v daljavi. Zdelo se mi je, kot da stojim v čarobni polkrogli. Tedaj so v cerkvi zabučale orgle. Po trgu je prihital lep oblečen gospod s svojo ženo. Pozdravil sem ga in naprosil za malenkosten prispevek.

»A, to je pa Slovenska straža, kajne? SDZ pa pobira?«

»Prav, prav! Za našo stvar rad dam!«

Spustil je v nabiralnik srebrnjak in ponosno stopil po stopnicah v cerkev.

Ozrl sem se okoli in zapazil gospoda, ki je hitel preko parka proti cerkvi. Ze oddalec je opazil nabiralnik in vprašal:

»Za koga pa nabiraš?«

»Za revno deco ob naši severni meji, gospod!«

»Na, tu imaš kronco!« In spustil jo je v puščico. »No, še dve ti dam,« je po premisleku dejal in jih z ironičnim nasmehom spustil v puščico. Že mi je bila na jeziku trpka beseda: Saj ti ni treba, če težko daš, a sem se le vljudno zahvalil. Kratko je odkimal z glavo in stopil na prvo stopnico. Tedaj se je obrnil in dejal: »Čakaj, še eno ti dam, da bo cel dinar!« In sprejel sem tudi tisto kronico z zavestjo, da je cenjeni darovalec zadostil svojemu ponosu.

Po pločniku je prišel gospod. Videl sem, da ni namenjen v cerkev, zato sem stopil k njemu in ga poprosil. Ozrl se je in rezko dejal: »Za klerikalne stvari ne dam!« »Za siromašno deco!« sem zaklical za njim, a on se ni ozrl. Potopil se je v meglo...

Spet so prišli ljudje in vsi so darovali: eni iz usmiljenja, drugi zato, da se me iznebe. Medtem pa so v cerkvi donele orgle in zvonovi so zvonili v nevidnih višavah.

Mrak se je še bolj narasel, polkrogla se je še bolj skrčila.

Iz cerkve je prišla slabotna ženica. Sključena je težko stopala navzdol po stopnicah. Pri tem ji je ruta zlezla globoko na teme. Ko je prišla na trg, se je globoko oddahnila. Tedaj

je zapazila mene in moj nabiralnik. Boječe in drsajočih korakov se je približala:

»Za kaj pa pobirate, gospod?«

»Za revne otroke ob naši koroški meji, mati. Maribor, Prevalje, gornja Štajerska...«

»Za revne otroke? Oh, osem sem jih imela. Pet jih je padlo v vojni. Zdaj so pa spet taki časi, da se nas Bog usmili! Dinar bom dala, če lahko, več nimam, ko sem sama reval!«

»Bog vam povrni, mati!«

S tresočo se roko je spustila svoj črni dinar v puščico. Izpoved te žene me je pretresla. Ona je žrtvovala iz srca! Njena izpoved je bila izpoved žene, ki jo je življenje sklonilo do tal. Pet sinov je žrtvovala domovini, tri hčere so ji umrle in ona sama je ostala na svetu.

Tedaj se je razbegnila megla na vse strani in pred mano je zasijala ulica, dokler se niso spet zgrnili oblaki in je začel tiho in pokojno rositi nedeljski dež...

Č. M.

★

Bl. P. J. Eymard, Presveti zakrament II. del.

Premišljevanje o sv. obhajilu. Iz francoštine prevedli ljubljanski bogoslovci l. 1939. Cena za akademike: broš. izvod 20, vez. z rdečo obrez 25, z zlato obrez 30. din.

Zoločila kongregacija duh. in bogoslovcev v Ljubljani. Knjiga obsega 354 strani.

Vse življenje in delo bl. Petra Eymarda je bila himna presv. Rešnjega Telesa: Adoro Te devote, latens Deitas. Bog ve, koliko dolgih ur je preklekal pred tabernakljem. V molitvi in premišljevanju se mu je odgrinjala koprna, ki zakriva veličastvo Najsvetejšega, ki biva pod podobama kruha in vina.

Malokomu je dana ta milost. Navadno prejema človek sv. obhajilo brez izrednih doživljenj, brez pretresljivih spoznanj in čustev. Zato je potrebno, da od časa do časa pozivimo in osvežimo svoje versko življenje z duhovnim berilom, ki nam nudi nove plodovite misli. Posebno tistim, ki pogosto prejemajo sv. obhajilo, priporočamo Eymardova premišljevanja kot pripomoček za dobro pripravo in zahvalo po sv. obhajilu. Nekatera poglavja so prav primerna tudi kot molitvenik za sv. mašo. To odlično delce verskega slostva, ki je svetovno znano in povsod visoko cenjeno, bo slehernemu bralcu nudilo dragoceno pobudo za notranje, versko življenje.

Knjiga se naroča na naslov: Kongregacija duhovnikov in bogoslovcev v semenišču, Ljubljana.